

SEGER VAN VOORST TOT VOORST

Marktwerving
in de natuur

Natuur is niet
alleen een
kostenpost. Je
kunt er ook geld
mee verdienen
Maar dat vergt
dan wel een
juiste aanpak.

Je kunt er ook geld mee verdienen

Er gaan tientallen miljoenen om in natuur-gerelateerde activiteiten. Hui-zen in een fraaie omgeving zijn meer waard en brengen (dus) een hoge-re ozb op. Natuurgebieden zelf vormen een waardevaste belegging. Daar-naast zijn er de toeristenbelasting, banen in de recreatiesector en zorgt de natuur voor zaken als waterzuivering, verbetering van luchtkwaliteit, wordt water vastgehouden en energie geleverd. Tenslotte is rust, stilte, ontspanning, avontuur en vermaak te vinden. Dat is ook veel waard. Je kunt er ook geld mee verdienen. We weten in Nederland alleen nog niet hoe dat om te zetten in klinkende munt. Mis-schien gaat dat veranderen, zo hoopt Seger E. baron van Voorst tot Voorst, nu onder druk van de crisis het ooit als zaligmakende natuur-beleid via grote organisaties scheuren en butsen gaat vertonen door het wegvallen van subsidies. Particulieren staan klaar om de regie over te nemen.

■ Seger E. baron van Voorst tot Voorst bepleit dat het natuurbeheer in Nederland weer gezond wordt, als de markt haar werking kan doen. foto Frans Paalman

door Frans Ebeltnes

Om het natuurbeheer in Nederland weer ge-zond te krijgen moet de markt haar werk kunnen doen. Er moet een einde ko-men aan heilige huis-jes, de ongelijke behandeling van particu-liere eigenaren ten opzichte van de grote organisaties en de rare situatie dat subsi-dies tot in de hemel groeien in hoogcon-junctuur en afgebouwd worden in tijden dat ze juist nodig zijn. Dat stelt Seger van Voorst tot Voorst, me-de-eigenaar van landgoed Den Alerdlnck II bij Zwolle (Laag-Zuthem), direc-teur-bestuurder van Het Nationale Park De Hoge Veluwe en betrokken bij tal van organisaties en initiatieven op het ge-bied van landgoed- en natuurbeheer. De 51-jarige adellijke nazaat heeft een heel areaal van voorbeelden paraat om te on-derbouwen dat het flink mis is met de natuur in Nederland. Niet met de plant-jes, de beesten en de landschappen op zich, maar met het hele 'gedoe' er om-heen. „In het buitenland waar ik beroeps-matig veel kom, kijken ze met grote ver-bazing naar de manier waarop wij hier omgaan met de natuur. Hoe we het bij-voorbeeld in ons hoofd halen om cul-

tuurgronden weer terug te geven aan de natuur. Nederland moet in hun ogen schatrijk zijn. Ik nuanceer dat dan natuuri-lijk, maar vind het ontpolderen van de Hedwigepolder moeilijk uit te leggen.”

Aanleiding om eens met zijn verhaal naar buiten te treden vond Van Voorst tot Voorst in de heisa onlangs rond de verkoop van reststukjes natuur door Staatsbosbeheer (SBB) in Daarle. Deze week maakte SBB overigens bekend de verkoop van natuur te staken. In Daarle konden omwonenden via een veiling in bezit komen van stukjes natuur die voor SBB te bewerkelijk zijn. De organisatie moet bezuinigen. Tegenstanders spraken direct van verkwaanseling van natuuri-historisch erfgoed dat ooit met gemeen-schapsgeld was gekocht en het gevaar van wanbeheer. „Er is ook een stukje ge-kocht door de Partij voor de Dieren”, stelt Van Voorst tot Voorst. „Niks tegen op die partij en de principes, maar wat moet zo'n politieke partij uit Den Haag met een stukje natuur in Overijssel? Kan die er beter voor zorgen dan een boer of burger die er naast woont?” Meteen komt het recente onderzoek van de Raad voor de leefomgeving en infra-structuur over 'Natuur en Landschap in Nederland' aan de orde. Daaruit blijkt dat natuurbeheer door boeren eigenlijk

helemaal niet zo goed loopt. Van Voorst tot Voorst plaatst een nuance: „Kan best zijn dat dat uit een onderzoek blijkt, maar dan moet je dat wel kunnen ver-gelijken met het natuurbeheer dat wordt gedaan door de grote terreinbeherende organisaties (TBO's) als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de provinciale landschappen. Doen die het nou zoveel beter? Daar kun je wel eens vraagtekens bij plaatsen, nu subsidies wegvallen en onderhoud en beheer onder druk komen te staan. Ik wil ervoor pleiten de Reken-kamer te laten onderzoeken hoeveel pro-cent van de miljarden in natuur geïnves-teerde euro's gedurende de afgelopen 25 jaar daadwerkelijk heeft geleid tot een verbetering van de natuurkwaliteit. We moeten leren van het verleden om effi-ciënter om te kunnen gaan met de schaarse middelen in de toekomst.”

Natuurbeheer in Nederland is volgens Van Voorst gebaseerd op verdeel-enheerspolitiek. „Het draait om macht, le-denaantallen en geld. Er is steeds maar gehamerd op de noodzaak tot grootscha-ligheid om natuur goed te kunnen behe-ren. Daardoor is de idiote situatie ont-staan dat de grote organisaties overheids-geld kregen om terreinen aan te kopen, of ze gratis kregen. Particulieren hadden

dan het nakijken. Maar de noodzaak tot grootschaligheid bestaat helemaal niet. Het is juist de diversiteit aan eigendom en beheer die Nederland zo bijzonder maakt. Honderden miljoenen zijn ge-spendeerd aan de bouw van prestigieuze ecoducten om de salamandertjes, muis-jes en andere dieren veilig over te laten steken. Maar is dat wel zo verstandig? Er steken namelijk ook wilde zwijnen over, die voor tien procent van hun voedsel (zij eten voor 90 procent gras) afhanke-lijk zijn van kleine dieren, als de gladde slang, die nu juist op de Europese rode lijst van bedreigde soorten voorkomen. Het zou verstandiger zijn om grote hoef-dieren uit te sluiten van migratie door heel Nederland, want herten brengen schade toe aan tuinen, bossen en land-bouwgewassen, veroorzaken verkeerson-gevallen en kunnen dierziekten versprei-den. Bewoners van het buitengebied zit-ten daar niet op te wachten. Funest voor het draagvlak voor het natuurbeleid.”

“ Parkeergeld vinden we normaal, maar een bezoek aan een mooi bos moet ineens gratis kunnen

Seger E. baron van Voorst tot Voorst

Al zolang de mens bestaat is er sprake van koop, verkoop, vererving en verove-ring van land. Eeuwenlang heeft de markt haar werk gedaan en werd de na-tuur beheerd. „En nog steeds is het mees-te land in handen van particulieren”, al-dus Van Voorst tot Voorst. „Niet alleen van boeren en landgoedeigenaren, maar ook van mensen met een tuin of een per-ceel bos. En we vergeten soms ook dat Natuurmonumenten en de provinciale landschappen particuliere organisaties zijn. Des te vreemder is het dan om te zien dat er met twee maten wordt geme-ten, waarbij het primaat is komen te lig-gen bij de grote organisaties die het zoge-naamd beter zouden doen, terwijl parti-culieren die hun geld in natuur willen in-vesteren daarvoor uitwijken naar het bui-tenland.”

Van Voorst tot Voorst is een van de drie initiatiefnemers ge-weest van de Vereniging Gelijk-berechtiging Grondbezitters. Deze VGG, met inmiddels zo'n honderd leden, eist gelijke behandeling bij de ver-delung van gronden. De voorkeurspositie die de grote natuurbeschermingsorgani-saties dikwijls genieten wordt door de VGG betiteld als 'ongoorloofde staats-steun'. Daarom heeft de VGG vijf jaar ge-leden al een procedure gestart bij de Eu-

ropese Commissie. „De kans dat onze eis wordt gehonoreerd is groot. Dat zou kun-nen betekenen dat de grote organisaties straks de waarde van alle onterecht toege-kende terreinen moeten terugbetalen aan de Staat. Dat is ongeveer een miljard euro. Daar gaan ze dan dus failliet aan. Wij zijn daar als VGG helemaal niet op uit. Het gaat ons niet om de TBO's, maar om het gelijkheidsprincipe. Daarom heb-ben we een schikkingsvoorstel inge-diend. Gelijke behandeling en genoeg-doening voor het verleden in ruil voor het intrekken van de klacht. Wij zijn daarover met de Staat en de provincies in gesprek en ook de TBO's hebben nu aan-gegeven met de VGG te willen praten.” De bewoner van het landgoed bij Laag Zuthem was in 2012 betrokken bij de tot-standkoming van het boek 'Waardevol groen', dat werd uitgebracht onder ver-antwoordelijkheid van de organisatie In-novatieNetwerk. Samen met andere land-goedeigenaren die alle mogelijkheden on-derzoeken om hun landgoederen rendabel te maken of te houden. Het resultaat is een stuwmeer aan nieuwe initiatieven en ideeën dat duidelijk maakt dat de na-tuursector niet zieltogend is als de econo-mie in een dip zit, maar juist goud in handen heeft dat op een slimme manier met de maatschappij gedeeld kan wor-den.

Een andere kijk op het bos

Laat de markt weer haar werk doen, luidt het devies van Van Voorst tot Voorst. „Voor de na-tuur hoeft je niet zo bang te zijn. Particuliere eigenaren zijn in de meeste gevallen erg betrokken en zor-gen goed voor hun bezit. En als je de vrije marktwerving op elke gebied toe-past is het ook niet nodig om het na-tuurbeheer zo zwaar te subsidiëren.” Bijzonder kwetsbare en ingewikkelde gebieden zoals de Wieden en Weerrib-ben in de Kop van Overijssel zulje nooit zonder subsidie kunnen behe-ren. Maar dat zijn volgens Van Voorst uitzonderingen. „In de meeste geval-len is het voldoende om op een ande-re manier naar de terreinen te kijken en er op een meer commerciële ma-nier mee om te gaan. We vinden het in Nederland normaal om parkeergeld te betalen voor een bezoek aan het strand, of zelfs een stad. Maar een be-zoek aan een mooi bos moet ineens gratis kunnen. En het is toch raar dat horecaondernemers in of naast een fraai natuurgebied geen enkele finan-ciële bijdrage leveren aan het beheer en alleen maar de vruchten plukken? Ik weet dat dit vloeken in de kerk is, maar kijk nou bijvoorbeeld naar het Lake District in Engeland. Daar presen-teren ondernemers in natuurterreinen hun gasten twee rekeningen; een-nige met de normale prijs en eentje met tien procent opslag, bestemd voor in-

standhouding van al het moois dat de gasten hebben gezien. Verreweg de meeste gasten betalen gewoon vrijwil-lig die hogere rekening.” Net zo raar is het dat particuliere eigenaren van natuur worden aangeslagen voor waterschapsbelasting, terwijl hun natuurgebied noodzakelijk is om de kwaliteit van het water hoog te houden. Van Voorst: „Schaf die belas-ting voor natuurbeheerders af. Dat scheelt aan de andere kant weer subsi-die. We zijn in Nederland veel te veel bezig met het rondpompen van geld zonder dat dat iets oplevert. Een ander zot voorbeeld: vanuit de overheid wor-den gemarkeerde routes aangelegd over landgoederen en natuurterreinen. Lijkt heel mooi, maar de eigenaar is vervolgens aansprakelijk voor even-tuele vallende takken. Hij kan zich daarvoor niet verzekeren en moet dus jaarlijks met een dure hoogwerker al die routes langs om het gevaar te be-zweren. Dan zeg ik: laat die markerin-gen maar achterwege, zodat de eigenaar zijn geld kan besteden aan de in-standhouding van zijn terrein.” Het argument dat particuliere eigena-ren via de Natuurschoonwet gedwon-gen worden om hun terreinen open te stellen voor het publiek is volgens Van Voorst tot Voorst niet valide. „De ver-plichting is tijdelijk (25 jaar per verkrij-jtje met de normale prijs en eentje met tien procent opslag, bestemd voor in-